

LANGS DE PONTSTRAAT

Hiernaast beelden van het interieur van de kapel toegewijd aan O.-L.-Vrouw van Zeven Weeën.

De laatste kapel op de hoek van de Boelaerdstraat/ Pontstraat werd gebouwd in 1938 samen met de woning van Gentiel De Mullier, die schoenmaker was. Beide, kapel en woning, werden gesloopt in 2021. Stond hier eertijds reeds een kapel toen de Pontstraat nog Capellestraat heette?

De jaren dertig

Marietje De Jaegher vertelt.

“Mijn grootvader was afkomstig van Wannegem-Lede waar hij een brouwerij had met bijliggende landerijen. Ik werd geboren te Nukerke op 26 april 1922 en ben zus van broer Georges die geboren was in 1918.

Mijn ouders, De Jaegher Gaston- De Weer Anna, hebben het huis langs de Pontstraat (nu huisnummer 52) gebouwd in 1923. De grond werd gekocht van de familie De Weer. Het terrein waarop ons huis werd gebouwd vormde één geheel met het oude hospice. (D’er moet nog een oude foto bestaan van dat eerste hospice te Nukerke.) De familie De Weer bezat gans het terrein gelegen op de hoek van de Pontstraat en de Potaarde. Dat oude hospice was eigenlijk een koepelkje. Elke bewoner moest zowat voor zichzelf zorgen. Bavo, getrouwd met Clémence Verplanken, heeft dat hoefetje gekocht nadat de oudjes naar het nieuwe hospice waren verhuisd. Voordien woonde hij in de boerderij langs de Capellestraat (nu Pontstraat nr 7) Daar had hij een houtzagerij en schrijnwerkerij. Rechtover de schrijnwerkerij was er een smidse (afgebroken in september 2010). Het was

toen gebruikelijk dat als er ergens een houtbewerker woonde er zich ook een smid kwam vestigen. Je ziet, de ene stielman trok de andere aan want ze hadden elkaar nodig. Na Bavo zijn Octaaf Meerschaert en vrouw Maria Teirlinck gaan wonen in die hoeve. En dat ging zo in die tijd. Tijdens de winter was er niet veel werk op de boerderij. Ze lagen bijna stil en er waren toen geen grote machines. Zo werkten de landlieden 's winters o.a. in een zagerij. Daar was veel werk! En hard werk want het zagen ging nog met de hand. Sommigen trokken 's winters mee met de dorsmachine. Bavo heeft dat ook nog gedaan.

Zo waren er in de buurt van de Capellestraat en Den Heirweg smissen zoals bij Hippoliet Van Lancker in De Sterre, Meerschaert Octaaf, Ysebaert Michel, Arthur De Zitter aan de Smouterstraat, Lietar Remi aan Den Engel en bij Emiel Claus (Milie voor de burenen) aan Den Appel. Milie was de vader van Michel die de smisse open hield tot eind de jaren 1970. Toen was het liedje van "*Een smidje in zijn smisse die zong de hele dag...*" uit. De landbouwmachines werden gemoderniseerd. Dus gedaan met die bolders, duvels, eggen, pikmachines, patattenrooiers, spaden, schoppen, rieken... Er werd niet meer gesmeed maar gelast. Op een oude kaart noemt de weg vanaf de Pontstraat tot de oude Gemeenteschool Heirweg. Daar loopt hij westwaarts tot aan de veldkapel om dan noordwaarts verder te lopen tot aan de Staatsbaan.

En Bavo De Weer werd toen Suisse in de kerk te Nukerke ten tijde van de legendarisch pastoor Dutordoir. Naar het schijnt was die pastoor een heel verstandig man. 't Was natuurlijk ook niet moeilijk verstandig over te komen tussen al die ongeletterde mensen! Maar kom ! Maar kwaad dat die mens zich kon maken tijdens zijn preken van op de hoge kansel. Achteraf zei Bavo, de Suisse: "Menier pastoar g'et ou weer loaten goan hé! G'et ou weer koad gemokt!" Bavo De Weer werd niet gespaard. Zijn zoon Oscar, geboren te Nukerke op 14 oktober 1886, sneuvelde als soldaat van het 1ste Linierregiment in de loopgrachten nabij Diksmuide op 6 juli 1915. Het stoffelijk overschot rust op 't erepark nabij Diksmuide. Bavo had 4 kinderen: Jules, Oscar, Arthur en Anna, de moeder van Marietje (onze vertelster).

Op de hoek van de Potaarde en de Pontstraat, op het terrein van Bavo De Weer, werd in mijn jeugd jaren één van de eerste elektriciteitscabines te Nukerke gebouwd. Ronse had toen al elektriciteit maar wij moesten ons nog behelpen met een "quinqué", van het Franse quinquet of petroleumlamp.

Tot vóór de Tweede Oorlog was er een taverne op de hoek van de Pontstraat en de Zakstraat. Het was Jan Van Coppenolle-De Merlier die de "Belle vue" open hield. De eigenaars baatten toen ook een klein boerderijtje uit en dit tot aan hun overlijden.

'k Heb ook nog geweten dat de houten windmolen Ter Gheynst in honderd stukken tegen de grond lag. Hij heeft daar lang gelegen nadat hij tijdens een hevig onweer tegen de vlakte ging. We noemden hem "Vossen meulen", naar de boerderij er naast. Een boerderij met een klokje op het dak. Alleen de grote boerderijen hadden zo'n klokje."

Twee foto's van balkmotieven in de woning waar destijds "Schoenie" woonde. Op een stafkaart uit begin jaren 1900 staat deze site aangeduid als "Cabaret In de Sterre". Nu Pontstraat nr 47

Mijn schooltijd

“Zoals de meeste kinderen liep ik school in de “Aangenomen meisjesschool” van het dorp te Nukerke. In de meisjesschool kon je toen schoollopen vanaf de kleuterklas tot de 4de graad lager onderwijs. Kinderen van katholieken gingen toen niet naar de gemeenteschool. Het gebeurde meermaals dat de beste leerlingen vroeger de school verlieten om in Ronse of net over de taalgrens verder te gaan studeren. De zusters stimuleerden de beste leerlingen om verder te studeren. Je moet weten dat toen in Ronse de meeste vakken in het Frans werden onderwezen. Wat voor ons, kinderen van den buiten, niet gemakkelijk was. Wij hadden familie wonen in Oudenaarde waar Frans de voertaal was. Ja, de burgerij in Oudenaarde had toen Frans als huistaal. Daar leerde ook ik mijn Frans bij die Franssprekende nichtjes en hun vriendinnetjes. Na mijn plechtige communie stapte ik dus naar de Sancta Maria te Ronse. Daar bestond toen een 6de klas van het lager onderwijs waar de kinderen van den buiten hun Frans konden bijschaven. Ik ging niet naar die klas omdat ik al voldoende Frans kon en dus werd ik in het zesde middelbaar ingeschreven. Ik kon goed mee volgen. Je moet weten dat in Nukerke verscheidene leerjaren bij mekaar zaten in dezelfde klas. En ik, nogal een vluggerd, pikte vele zaken mee van de hogere leerjaren. Daardoor had ik algauw een flinke voorsprong op mijn medeleerlingen. Zo heb ik eens een leerjaar mogen overspringen.

In dat eerste jaar van mijn middelbaar zaten wel 40 leerlingen in de klas. We werden er alfabetisch geplaatst maar omdat ik wat laat was ingeschreven kreeg ik nummer 39. Ik weet het nog goed “trente-neuf”. Het waren niet allemaal nonnen die er les gaven. Er waren ook al een aantal ongehuwde leraressen aan de school verbonden. Zo hadden wij een juffrouw uit Oostende. Af en toe mochten wij eens Vlaams spreken. Ik was er op pensionaat en in de studiezaal moest ik mijn huistaken alleen maken. Ze waren verbaasd dat ik het zo goed deed. Ik herinner mij nog de les geschiedenis over de Egyptenaren en dat in het Frans. Niet simpel! Er was ook een Walin die les gaf en ... die kon geen woord Nederlands. Wat een tijd zeg! Ik heb wel eens goed geschreid als de examens aankwamen. Gelukkig mocht ik het vak geschiedenis en aardrijkskunde in het Nederlands afleggen. Met nieuwjaar had ik 60%. Met Pasen was dat al veel beter en tegen de grote vakantie was ik de derde van de klas. Na enkele jaren humaniora ben ik, op aanraden van mijn moeder, naar de normaalschool overgestapt. Toen ging dat zo. Dat was normaal

zeker dat de ouders dat beslisten? Zo de ouders spreken zo doen de kinderen. Ja toen was dat zo, maar ... nu niet meer, denk ik!”

Thuis op de Pontstraat

“Vader was wagenmaker van beroep. Hij was zeer bekend om zijn wagens en vooral om de degelijkheid van de houten wielen. Hij was echt een stielman. Zijn stiel had hij geleerd in Kaster. Dat was daar heel bekend voor het maken van wielen. Ze maakten daar vooral wielen voor “voituren” en vader woonde daar zelfs in bij de familie. Hij moest daar graag gezien geweest zijn. Mijn moeder had in de voorplaats een stoffenwinkel.

Achter onze woning werd een fabriekje gebouwd op aanraden van een textielbaas uit Ronse. En waarom niet. Al die wevers die naar Ronse gingen werken deden dat te voet. Waarom dus niet dichterbij huis? Die fabriek was eigendom van nonkel Frans. Spijtig genoeg is die enkele jaren na de start van de weverij gestorven. Hij was pas enkele maanden getrouwd en is overleden aan een bloedvergiftiging. Er werd geweven “à façon” met 4 getouwen en één wever per getouw. Er werden vooral stoffen voor manshemden geweven. Toen, in mijn kinderjaren, waren er in Ronse nog veel woningen waar een houten weefgetouwje stond in de voorplaats. Frans De Weer had ook een camionette om de bomen (geweven stoffen) naar de Liniaire in Leupegem te voeren. Bij zijn terugkeer had hij een andere opdracht mee en de nodige bobijnen. De kleine huiswever, ook die van Nukerke, moesten “hunne boom” per kruiwagen naar Ronse brengen bij hun opdrachtgever. Dat was een of andere textielweverij. Ik mocht als kind wel eens mee met de camionette. Was me dat een belevenis !

En het gebeurde al eens dat de broer van meester Gilleman, Marcel, met een mandje duiven aankwam en vroeg om de beestjes op de vlucht te zetten. Marcel Gilleman woonde toen met zijn zus in het koeplekje, waar later ‘t cabineurke woonde, een paar huizen verder van de school. Nonkel Frans woonde toen in het huis waar later de bakkerij was van Laurent De Weer, schuin tegenover onze wagenmakerij. Dat huis heeft Nonkel Frans nadien gekocht. Ja, dat was de woning waar dokter Berlangier heeft gewoond. Hij heeft dat zelf laten bouwen, een beetje naar de stijl van dat statige huis van de familie Planchon er naast. Ze hebben deze woning laten bouwen als ze gaan rentenieren zijn. De Planchons hadden een bierbrouwerij te Ronse. Na de dood van nonkel Frans kwam het fabriekje in handen van vader. Die was heel content dat hij kon beschikken over dat fabriekje. Het werd een opslagplaats voor het hout. Dat hout dat moest dienen voor het vervaardigen van de wielen moest zeer sterk zijn en droog. Elk jaar trok vader naar de omliggende bossen om het beste hout op te kopen. Het was toen gebruikelijk dat er jaarlijks in de bossen hout werd te koop gesteld, ook brandhout. Hij wist steeds lang vooraf welk hout hij wilde. Miel Den

Haerinck, vader van André, deed niets anders dan bomen omhakken. Het klein, kort hout mocht hij houden of hij verkocht het door, kwestie van een stuiver bij te verdienen. 's Zomers dan werd er niet gehakt en werkten de houthakkers bij de boeren. Je kon na de werkuren van op de straat niet zien dat het bij ons een wagenmakerij was. Vooraan lag er geen plankje. Vader was ook stipt en hij maande de boeren aan hun bestelling te komen af halen. Begin de jaren 20 was de elektriciteit nog niet voorhanden in Nukerke. Dat was wel gepland en dus kocht vader een elektrische zaag. Toen heeft hij zelf wat afgezaagd bij de elektriciteitsmaatschappij om stroom te krijgen.

Wanneer de houten wielen waren gemaakt dan kwam de boer die halen met paard en kar en voerde de wielen naar de smidse van Mielie Claus, de vader van Michel, aan Den Appel. Er waren toen nog smidsen o.a. op de hoek van de Donderije en de Mellinckstraat bij Arthur De Zitter. En dan nog de smidse Lietar, langs de Staatsbaan niet ver van Den Engel en dan nog de smidse rechtover Octaaf Meerschaert. Mielie smeedde de ijzeren banden rond het hout. Smid en wagenmaker werkten goed samen in de smisse om de ijzeren ringen rond de wielen te spannen. Mielie Claus had nogal de naam van een 'nijvegerd' te zijn. Ge weet wel. Dat zijn van die gasten die nooit ophouden. Dat was een man die van alles kon en alle prutswerkjes waren de zijne. Als hij ergens een werkje aan de hand had dan had hij de gewoonte de helft van zijn werktuigen thuis te vergeten en thuis vond hij dikwijls zijn gerief niet terug. En die smisse die zat vol. Op de muren en in alle hoeken en kanten hingen wel 10 horloges die alle 10 werkten en alle 10 op het zelfde moment het uur klopten. Gezellig boeltje was het daar! Ja 't was de tijd van Marie, de vrouw van Mielie. Rechtover het kruidenierswinkeltje van Marie woonde op de hoek Modest Devos, in de volksmond Deeïste Devos of Voazen Deêstie. De voorbijtrekkende schoolkinderen vonden dat een norske man, maar dat was de schuld van de kinderen zelf die allerlei fratsen uithaalden om de man te plagen."

De school op het dorp waar ik school liep.

"Zuster Augula zorgde voor de kinderen van de tweede kleuterklas. In haar klas stond een piano. Daar bovenop stond een wekker. De zuster had de opdracht te bellen als de lessen gedaan waren. Maar ik mocht altijd met de bel gaan rinkelen. In 1930 was zuster Aquilina overste en deed het 5de, 6de, 7de en 8ste studiejaar. Ze was goed bedreven en bereidde de meisjes goed voor op het Kantonnaal Examen. Meester Jan was toen de oppermeester. Zuster-overste schreef al eens een briefje en ik moest dat berichtje tijdens de schooluren bij meester Jan brengen. Hij woonde op de plaatse en was reeds op pensioen. Irma, zijn vrouw, kwam opendoen, en na een beleefde groet werd het berichtje afgegeven. En negen op tien, die dag kwam meester Jan nog naar school. Hij was een heel goede meester en had na zijn oppensioenstelling nog een grote verbondenheid met zijn school. Op een dag komt mijn moeder meester Jan tegen en deze zegt haar dat mijn broer Georges "nen rappen" was. "Hij

moet naar een andere school want hier kan hij niets meer bijleren. Laat hem naar Ronse gaan.” En zo geschiedde. Op tweede Sinksen deed hij zijn plechtige communie en ging dan naar het college van Ronse in de klas van meester Valère Mores. In ’t begin ging hij dagelijks te voet vanaf de Pontstraat. Tijdens de winter had het eens geijzeld. Thuis bleef hij niet. Op zijn kloefen was hij weg. De mensen die gingen werken deden dat ook.

De betere families stuurden hun kinderen vanaf de leeftijd van 12 jaar, na hun plechtige communie, naar een pensionaat in Henegouwen. Toen was er nog geen sprake van een taalgrens. Het was nog in de tijd dat de kleine Vlamingen hun Frans moesten gaan leren in een of ander instituut in Celles, Ellezelles, Ath, Leuze... De meeste meisjes verbleven er slechts één of twee jaar. Ondertussen waren ze 14 jaar en tijd om thuis te blijven.

In de jaren dertig was er tocht enige wedijver tussen de beide scholen. Meester Fedor, toen nog een jonge onderwijzer van de nieuwe gemeenteschool op het Holand kwam af en toe bij ons langs om van mij te horen wat en hoe wij in de vrije school leerden. Hij kwam al eens bij ons thuis zijn boterham opeten. Vooraf ging hij bij Bekie (winkel van Richard Vanderbeke) een doosje sardienen halen. In de winkel daar vroeg eens een vrouw: ”Ha, zijde gij dienen nieuwe meester die hier in de school gaat komen ? En is ’t waar dat er niet meer gaat gelezen (gebeden) worden? “ Antwoord van de meester: ” Luister hé, wij zijn allemaal christelijk opgevoed!” “ *Hoe diep dat het er in zat hé!*”(sic)

In de aangenomen jongensschool gaven Maurice Bastien, Benoit Lepez en Marcel Lepez les. Maurits Bastien was afkomstig van Zulzeke. Zijn ouderlijk huis was schuins over de gemeenteschool. Hij was een boerenzoon die nadien in het seminarie is getreden en priester werd. Maurits kreeg zijn “Heilige Priesterwijding” en deed zijn “Eerste Plechtige H. Mis” te Gent op “Beloken-Paaschen” 1943. Hij werd in Zulzeke gevierd op 9 mei 1943. Priester Bastien werd zelfs onderpastoor op Sint-Hermis te Ronse.”

Oorlogsjaren

“Als jonge onderwijzeres hielp ik bij Winterhulp en het Rode Kruis. De leden van het comité van Winterhulp waren o.a. Dr Glibert en Jean Decubber (die ook tweede bediende was op het gemeentehuis) en de gemeentesecretaris. Hij was aangesteld voor de bevoorrading. Onze taak was de arme mensen en allen die behoeftig waren te helpen. Vooral de huisgezinnen met kinderen stonden vooraan. Wij zorgden voor de bedeling van de kolen. Zo was er een depot in de boerderij van Maurice Eyckerman. Talrijk waren de mensen die daar met een kruiwagen kolen kwamen halen.

En dan in 1944...! Het was op een dinsdag van begin september dat mijn broer Georges, Roger Demets, Roger Vandendaele en ik naar Waregem zouden fietsen. ’t Was daar kermis en wij hadden al enkele jaren de gewoonte daar naar toe te gaan. We

reden de Sponde (nu Elsstraat) naar beneden en daar liep een soldaat de straat op en af. Was dat een Duitser ? Hij liet ons doorrijden. Al gauw kwamen we aan in Berchem en passeerden even bij een tante. “Wat, gaan jullie naar Waregem? Maar dat moogt ge niet riskeren. ’t Is veel te gevaarlijk want ’t is hier ergens iets gaande.” Er hing precies iets onheilspellend in de lucht. Maar wij reden toch verder. Ge weet hoe jonge mensen zijn. Maar na enkele kilometers zijn we toch maar terug gekeerd. Tegen dat we terug in Berchem waren stond er een locomotief met veel wagons en in de richting van Kwaremont was er precies een grote bedrijvigheid. De mensen zeiden ons dat we naar huis moesten. De mensen van Kwaremont betrouwden ook het boeltje niet en bleven binnen en kwamen niet op straat. Er hing iets in de lucht. Dan werd het zondag. We hoorden tegen de middag een heel harde ontploffing. Nadien bleek dat de achterwacht van de bezetter een munitiedepot liet in de lucht vliegen. Blijkbaar was daar een raketbasis in opbouw voor de lancering van de V1-bommen. De raketbasis maakte deel uit van een batterij die was opgesteld van Noord-Frankrijk tot Kwaremont. We hoorden nadien dat het nieuwe kasteel ten gronde af lag. Bij het vernietigen van munitie werd het kasteel totaal vernietigd. Er resten nog de fundamenteën. Het oude kasteel dateert van 1813. Dit kasteel en het domein er rond behoorde toe aan de familie Behaegel de Bueren.

Bevrijding

“Aan Den Appel te Nukerke woonde toen een schoon en gelukkig Vlaams gezinnetje met kinderen. Mijnheer Jan van Acker was leraar aan het Atheneum in Ronse. Zijn vrouw was de dochter van de bekende en geëerde familie Vanden Abeele die een winkel had met boeken en speelgoed, bij de Beyaerts in de Stationstraat te Oudenaarde.

Ik weet nog goed. Het was op de maandag na de bevrijding dat mijn vader in de voornoemde groepjes mensen de Pontstraat zag op en af gaan. Sommigen trokken richting Etikhove met een kruiwagen volgeladen met pakjes en dozen, nieuwe spellen, zakken, boeken, speelgoed...Allé, alles wat niet te zwaar en te heet was! De ene had dit mee en de andere dat. Vader vroeg zich af wat dit betekende. Hij naar buiten ! En vroeg op de man af waar al dat nieuw spul wel vandaan kwam. Ha, daar van op de steenweg, aan Den Appel. ’t Is daar een huis en ’t zit vol met mooie dingen. ’t Zat zo. De familie Vanden Abeele in Oudenaarde had een grote hoeveelheid mooie dingen, ook boeken en speelgoed bij de dochter in Nukerke ondergebracht. Dat was een rustige buurt en de goederen waren er veilig. Die goederen waren aangekocht met het oog op het komende sinterklaasfeest. Ze vreesden immers voor een totale vernieling van hun woning als de bruggen over de Schelde of het station onder vuur zouden komen te liggen. Immers op 19 mei 1940 vielen bij een Duits bombardement op de Scheldebrug 26 slachtoffers, de meeste vluchtelingen uit Lanaken in Limburg. Bij de buurtbewoners zat de schrik er dus diep in.

Mijn vader neemt dan ook maar de fiets en gaat kijken naar de vernieling. Na een tijdje komt hij thuis. Ge moet dat zien! Schande. Daarop nam ik, nog een jong meisje, mijn fiets om ook eens te gaan kijken. 'k Was nog maar pas van mijn fiets gestapt of daar komt een man op mij af met boeken onder de arm. Hier, gij zijt gestudeerd. Ge gaat dat kunnen gebruiken. Hij duwde een stapel boeken in mijn handen. En ga maar binnen, ge gaat daar wel uw goesting vinden. Maar nee ! Da's niet van mij ! Toch wel. En ik de trappen op om de boeken terug te brengen. Die legde ik op een venstertablet. Niet te geloven. Wat eens een mooie hall moet geweest zijn lag in de vernieling. Mijn ogen vielen op enkele mooie pentekeningen aan de wand. Het glas gebroken en de tekeningen doorkerfd. Die tekeningen waren door een familielid getekend. Regelrechte baldadigheid. Het huis, "het torenhof", bleef er verlaten achter. Enkele dagen voordien was de leraar ondergedoken. Zijn vrouw was met de kinderen door de velden naar de pastorie van Nukerke gevlucht uit schrik voor mogelijke bedreigingen. De leraar heeft een tijdje vastgezeten.

Weken later kregen nogal wat kinderen gestolen zaken. Hopelijk waren die arme zieltjes er gelukkig mee ! Immers, "gestolen goed gedijt niet"!

Zo zijn er hier en daar nog ongeregeldheden gebeurd. Vernielingen, diefstallen, bekladden van woningen, verwijten, valselijk betichten van mensen ... Ja, 't was 't einde van een lange oorlog. De mensen waren blij gezind en dronken pinten. En van het een komt het ander. Alles komt dan boven, het goede en het slechte!

En dan waren er de "witte bendes". De "bekies" waren chef van de bende. Ge moest niet veel gedaan hebben om van de brokken te delen." Een onverlaat had toen op de poort het volgende geklad: "Hier woonde een zwarte uil". In de volksmond werd gezegd dat "het krapuul aan de macht wou komen!" Na deze troebelen is de familie van Acker uit Nukerke verhuisd naar Antwerpen. In die woning heeft Leo Piron enkele jaren gewoond tot 1948 tot hij verhuisde naar Steenweg 73.

Wat was het echte verhaal van Jan van Acker dat zowat begon enkele jaren vóór den oorlog? Tijdens de bouw van, in de volksmond, "het torenhof" woonde het gezin van Acker in een mooi villaatje Steenweg 68.

Jan was regent van opleiding en gaf les in het atheneum te Ronse. Tijdens een bewakingsopdracht zag hij een groepje leerlingen waarvan er ene een briefje in de hand had, een briefje dat werd doorgegeven en door de anderen met aandacht werd gelezen. Ter controle neemt de leraar het briefje af. Het betrof een korte lijst met namen. Op basis van het feit dat Van Acker dit briefje bezat werd hij aangeklaagd bij de toenmalige grote redders des vaderlands (de witten). Terwijl hij aangehouden was heeft een meute profiteurs van de gelegenheid gebruik gemaakt om zijn mooie inboedel op straat te gooien terwijl de vrouw met kinderen door de velden op de vlucht was... Blijkbaar was toen ene Georges Vancoppenolle (Franstalig en lid of chef van de Witten) een collega van Jan Van Acker. Zo wordt alles een beetje duidelijker. Hierna een uittreksel uit de autobiografie

van F Stacino. *“Vader Odiel (of Adiel) Vanden Abeele was koster-orgellist in Pamel-kerk te Oudenaarde. Hij had een groot gezin, een dochter Cécile, was getrouwd met een medestudent van mij, Jan van Acker, leraar K.A. Ronse. Ze woonden in een schone villa te Nukerke die in '45 door gepeupel werd geplunderd. Die Jan van Acker is toen een tijdje naar Congo geweest en tenslotte is hij bij ons leraar geworden in het vrij middelbaar onderwerp in het Antwerpse. Die Jan van Acker was historicus, een goed student van prof Ganshof. Hij heeft een groot werk geschreven over de geschiedenis van Antwerpen. Na de dood van zijn vrouw Cécile is hij nog hertrouwd. Die Jan van Acker had nog een broer Gérard, ook historicus, die hoofdbibliothecaris geweest is van de Gentse Universiteitsbibliotheek. Hij had gedoctoreerd met een thesis over het landelijk bezit van de Sint Baafsabdij. Maar terug naar de Vanden Abeeles; we raakten bijzonder bevriend met Karel die in de drukkerij werkte – vader Vanden Abeele voerde een kleine drukkerij voor doodsbriefjes en eerste communiesantjes – en tegen zijn zin koster was eerst in Melden, dan in Leupegem.”*

Onderwijzeres

“Kort nadat ik mijn diploma heb behaald, dat was tijdens de oorlog, moest ik af en toe een interim doen in de gemeenteschool te Nukerke. Cécile Gremonprez die les gaf aan o.a. het eerste leerjaar was verondersteld dat ze de kinderen voorbereidde op de eerste communie. Maar die was niet zeer gesteld op die kerkelijke aangelegenheden. Telkenjare dus werd ze ziek rond de tijd van de communies zodat ze de voorbereiding niet hoefde te doen.

Zo gebeurde het eens dat de facteur de boodschapper speelde. De overste van het klooster te Etikhove gaf aan Remi de facteur de opdracht om tijdens zijn ronde te Nukerke aan mij te vragen eens naar de school te komen. Ja er was toen geen telefoon en de zusters mochten niet naar buiten. De vraag was: “Zoude gij hier willen komen lesgeven?” Dat stond mij daar niet veel aan, maar van thuis moest ik dat werk aannemen. Maar mijn aanstelling moest toen eerst worden goedgekeurd door kanunnik Quintelier, diocesaan hoofdinspecteur van het bisdom Gent. Maar moeder-overste -- een goede – durfde al eens een beslissing nemen zonder haar overheid er kennis van te geven. Je kunt het al raden. Wij beiden moesten naar Gent, bij Quintelier die hoogst waarschijnlijk een andere candidate had. Ik moest mij op mijn best kleden. Met de trein naar Gent. Aan 't station daar namen we een taxi tot bij Quintelier. Van de zuster moest ik in de taxi blijven zitten. Plots komt ze buiten gevlogen en zegt dat ik binnen mocht. De kanunnik wist dat mijn broer les gaf in de gemeenteschool van Melden. “Is hij wel aangesloten bij het C.O.V. Zijn jullie christelijke mensen?” “Ja, wij gaan naar de kerk.” “De kerk van Nukerke, aan wie is die toegewijd?” “Aan O.-L.-Vr Hemelvaart.” Mijn ondervrager beweerde dat ik verkeerd was en sloeg een dik kerkelijk boek open. “G’hebt gelijk!”

Paul Hoffmann, de gemeentesecretaris

We hebben al bemerkt dat tot halfweg de 20ste eeuw vele doodsprentjes werden gedrukt in de Drukkerij Hoffmann. Twee zussen van de gemeentesecretaris, Ida en Aimée, woonden in de straat om naar 't Lindeke te gaan. Die zussen waren ongetrouwd en hielden daar een winkel van kruidenierswaren. Achteraan was er een plaats waar een oude drukmachine stond. Daar werden soms doodsbrieven en doodsprentjes gedrukt vanaf begin 1900. Hun concurrent was de Drukkerij Deriemaeker, van de koster, op het dorpsplein.

Paul Hoffmann had de naam van “pietje precies”. Hij was zeer correct en gesteld op orde en respect. Een beetje als een militair ! Was hij niet als zestienjarige vrijwillig ingelijfd in het Belgisch leger tijdens de Eerste Wereldoorlog!

Hieronder de taverne “In de sterre” met de balkinscripties.

O GOEDE EN ALLEBARME
HARTIGSTE JESUS aanzie
mij hier voor uwe voe-
ten nedergeknipt. Ik bid
en smeek U uit het vur-
igste mijner ziel van in
mijn hart levendige ge-
voelens van Geloof/Hoop
en Liefde te printen, al-
sook een waar-leedwezen
over mijne zonden, het
vast voornemen van mij
te beteren, ter zelve tijd
aanschouw ik in mijn et-
gen met diepe aandoening
en groote droefheid Uwe
vijf wonden terwijl ik voor
mijne oogen houde, o goe-
de Jesus hetgeen U reeds
de propheet David van U
zelven deed zeggen :

ZIJ HEBBEN MIJNE HAN-
DEN EN VOETEN DOOR-
BOORD EN AL MIJNE BEEN-
DEREN GETELD (2e en 3e vers.)

*Welle aflaat, mits de
gewone voorwaarden,
voordagen die dit
gebed voor een beeld
van den gekruisigden
Jezus zullen bitelen
met gevoelens van
godsvrucht en leed-
wezen.*

O MIJN JESUS, BARMHARTIGHEID!
(200 dagen aflaat)

BONNARD FILS, Editeurs, Pontificaux, PARIS. PL. 988

Zalig zijn de barmhertigen, want zij zullen
barmhertigheid verwerven.

†

BID VOOR DE ZIEL
van Mijnheer

HIPPOLIET VAN LANCKER

Echtgenoot van Mevrouw
Odonie Geenens

geboren te Peteghem, den 24 Maart 1864,
en overleden te Nukerke, den 13 April 1921.

*Hij was lid van het Bureau der Kerkmeesters,
van de Confrerie van het H. Hert van Jezus,
en van het genootschap van den
H. Franciscus-Xaverius.*

Hij was een rechtschapen man, die getrouw aan
de overleveringen zijner familie, de Kerk en het
Geloof eene ware liefde toedroeg. Open en bevallig
van karakter, gedienschtig en verdraagzaam, ver-
worf hij veel vrienden.

Waakt, want gij weet niet op wat uur de Heer
zal komen. Indien de huisvader wist op welke uur
de dief moest komen, hij zou waken en hem niet
laten binnenbreken in zijn huis. — Houdt u dus
ook allen gereed, want de Zoon des menschen zal
komen op de uur, wanneer gij er minst aan denkt.

Bemindde Echtgenooten en Vrienden, gij hebt mij
bemind binst mijn leven, vergeet mij niet tot dat
gij mij door uwe gebeden in het huis des Heeren
hebt gebracht.

Zoet Hert van Jezus, wees mijne liefde.
300 dag. afl.

Zoet Hert van Maria, wees mijne zaligheid.
300 dag. afl.

R. I. P.

Drukk. Hoffmann, Nukerke.

Taverne "In de Sterre". Begin de jaren 1900 was het zo'n beetje overal café. Kijk in ' Zeitje waren er op de drie huizen drie estaminets. Op de Pontstraat waren er twee cafés naast elkaar; "In 't Voske" en "In de Sterre" bij Marie "Schoenies". Ja want daar maakten ze schoenen. Hypoliet Van Overtveld was daar schoenlaper. Deze site staat op een oude stafkaart aangeduid als "Cabaret In de Sterre". Een "Cabaret" is volgens een oude "Petit Larousse illustré" "un lieu où l'on boit, où l'on achète des boissons spiritueuses au détail". Toen we klein waren hield Marie een kruidenierszaakje open. Het winkeltje was links van de voordeur. Rechts bij het binnen komen was er vroeger een grote gelagzaal. De huidige schuur was in oorsprong de smidse van de toenmalige bewoner, Hippoliet Van Lancker (° 1864-1921), die hoefsmid was. De taverne én de hoefsmederij lagen langs de de Capellestraat met het drukke verkeer van de vele volgeladen wagens op weg van en naar het station in Etikhove. De voerders vervoerden steenkolen, meststoffen, bouwmaterialen, suikerbieten, aardappelen, meel en graan

Aan de andere kant van de kerkwegel stond dus de herberg "In 't Voske" bij Theofiel Holderbeek, in de volksmond "bij klôten fielle. En was dat Lea die de laatste was om het kruidenierswinkeltje open te houden In de Sterre ?

Bron NGI

Op dit kaartje uit 1903 zijn aangeduid:

Cabaret Lion d'Or (aan den Engel, in de jaren 40-50 open gehouden door de familie Marcel Ceuterick(velomaker) - Clara Gosseye

Cabaret In de Sterre toen open gehouden door Hippoliet Van Lancker-Odonie Geenens

Cabaret Au Phenix waarschijnlijk hoefetje waar voordien de voorloper was van het hospice.

Cabaret Den Appel

Verder **de veldkapellen** hoek Pontstraat/Holandstraat, veldkapel aangebouwd aan de westzijde van de woning van Gentil De Mullier (schoenmaker) op een hoogte van 95,75 m.

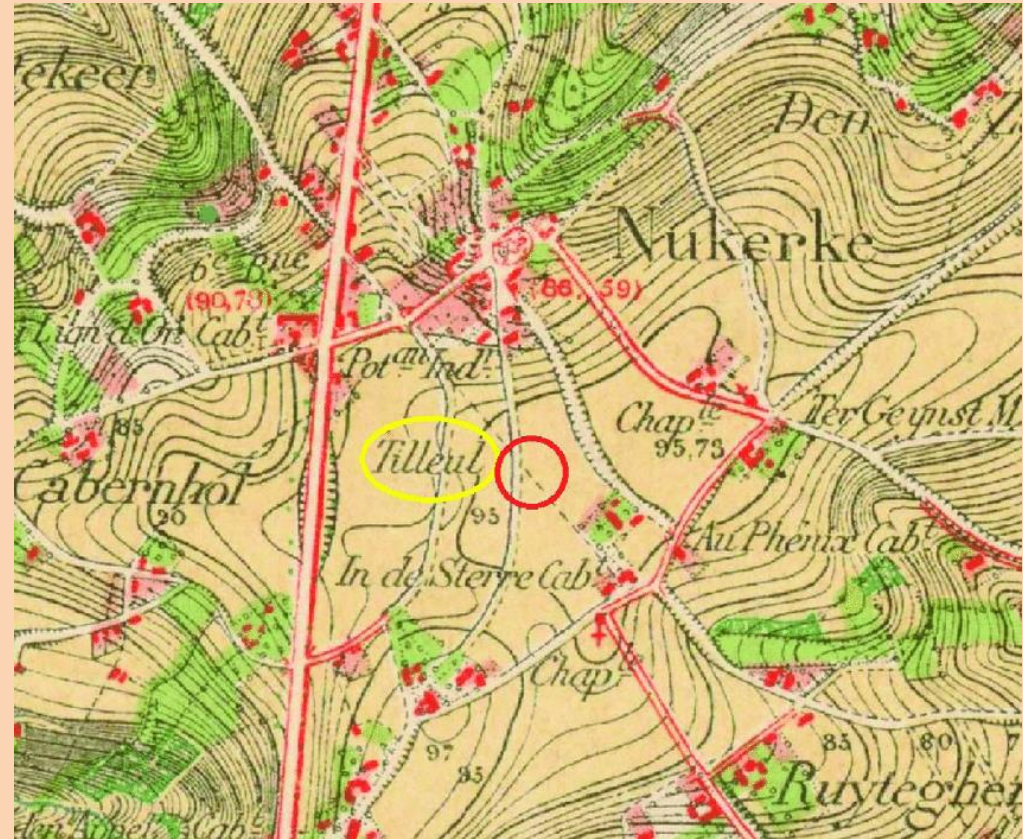
't Lindeke (Tilleul)

Le poteau d'indication – paal met wegwijzers o.a. naar Sulseque...

Een cabaret (soort herberg) was toen een oord waar je kon eten en drinken en waar af en toe een optreden plaats vond. Zoals daar waren voordracht, muziek, satire, moppentapperij .....

KETTINGBRIEVEN

In de jaren 30 was het schrijven van kettingbrieven een bezigheid van vooral jonge meisjes. Hierna zo'n brieven die op allerhande wijze, hetzij getypt hetzij geschreven, werden verspreid.

KRACHTIG GEBED VAN KEIZER KAREL

tot het heilig Kruis en lijden van ons Heer Jezus Christus.

Dit gebed gevonden op het Heilig graf onzes Here ten jare 1505 en gezonden van de Paus aan Keizer Karel als hij ten strijde ging, en gezonden te St Michiel in Frankrijk waar gij het zult vinden wonderlijk en schoon uitgedrukt met vergulde letters. Wie het gebed dagelijks leest of hoort lezen, of over hem draagt zal niet haastelijk sterven, noch in geen vuur verbranden, in geen water verdrinken, noch geen venijn zal hem hinderen, noch niet vallen in de handen zijner vijanden, noch in geen veldslagen overwonnen worden; alswanneer er eene vrouw in den arbeid is van kind, dat zij dit gebed leest of hoort lezen of over haar draagt zal zij verlost worden van nood en blijde moeder worden; enals het kind geboren is legt dit gebed op de rechte zijde, 't zal van vele ongelukken bevrijd zijn. Al wie dit gebed draagt zal met geen vallende ziekte gekweld worden. Als gij op de straat een persoon ziet vallen die met St Joris of Cornelis ziekten gekweld is, legt hem aanstonds dit gebed op rechter zijde, hij zal opstaan en verblijd wezen. En die dit gebed schrijft aan 't een of ander huis wordt van mij gebenedijd zegt de Heer, en die daarmede spot moet boeteveerdigheid doen. Geloof dit vastelijk dat hier geschreven is want dit is zo vast als het Heilig Evangelie. Waar dit gebed in huis is kan geen schade geschieden van donder of bliksem en die dit gebed dagelijks leest of hoort lezen zal drie dagen voor zijn dood een teken hebben en daaruit verstaan: dit is mijn sterf dag.

AANROEPING TOT HET HEILIG KRUIS

Gebenedijd zij de Heer Jezus Christus, Gij zijt gestorven aan de galgenboom des kruises voor onze zonden allemaal. Heilig Kruis Christus, zijt met mij. Heilig Kruis Christus zijt mijn betrouwen. H. Kruis Christus zijt mijn waerachtig licht mijn zalig H. Kruis keert van mij alle wapenen. H. Kruis Christus stort in mij alle goed. door het H. Kruis Christus kom ik op den weg der zaligheid. H. Kruis keert van mij alle kwaad ennooden des doods en geef mij het eeuwige leven. H. Kruis Christus behoud mij van alle noeden des lichaams. Dat H. Kruis Christus aanbidde ik altoos. O Heilig Kruis, O gekruiste Jezus van Nazareth, ontferm U mijner opdat de boze vijand van mij mag vliegen zieliijk en onzienlijk van nu tot in de eeuwigheid. Amen

In den eere van Jezus Christus dierbaar bloed, passie en schandelijke dood, in den eere van zijn verrijzenis en goddelijke menswording waardoor hij ons heeft willen brengen tot zielezaligheid. Also waerachtig dat Jezus besneden is op den maandag, also waerachtig dat de drie koningen offeranden deden op den dertienden dag, also waerachtig dat Jezus ten hemel is geklommen, zodat de Heer Jezus mij wilt bewaren tegen al mijn vijanden zienlijk en onzienlijk van nu tot in de eeuwigheid. Amen

Jezus Maria Anna, Jezus Maria Jozef, Jezus Maria Joachim.
O Heer Jezus in uw handen lever ik mijn geest

GEBED

O Heer Jezus door de bitterheid die Gij voor mij geleden hebt aan het Kruis, bijzonder als uw allerheiligste ziel gescheiden is van de wereld Amen

O Jezus geef mij de moed uw kruis met U te dragen, leer mij ook lijden zonder klagen en dat het lijden mij verheugt en dat ik make van de nood een deugd Amen.

De macht des Vaders wil mij bedekken, de wet des Zoons wil mij regeren, de gratie en sterkte des H. Geestes wil mij bewaren, de H. Drievaldigheid wil mij ontvangen en brenge mijn ziel tot in het eeuwige leven Amen.

Wij bidden uwe barmhartigheid O Heer, dat ge gewerdigt uw dienaars en dieneressen met uw gratie te sterken opdat in het uur des doods de vijand hen niet verovere, maar dat zij verdienen met uw heilige Engelen een doorgang tot de eeuwige blijdschap te hebben.

Maria, Moeder van genade, Moeder van barmhartigheid, bescherm ons tegen den vijand en ontvang ons in het uur des doods. Amen.

* KRACHTIG GEBED VAN KEIZER KAREL. *
*****

Tot het heilig kruis en lijden ons Heer Jezus Christus. Dit gebed gevonden op het heilig graf ins here ten jare 1505 en gezonden van de Paus aan Keizer Karel als hij ten strijde ging en gezonden te St. Michiel in Frankrijk daar gij het zult vinden wonderlijk en schoon uitgedrukt met vergulde letters. Wie het gebed dagelijks leest of hoort lezen, of over hem draagt zal niet haastelijk sterven, nog in geen vuur verbranden, in geen water verdrinken, nog geen fenijn zal hem hinderen, nog niet vallen in de handen zijner vijanden, nog in geen veldslagen overwonnen worden alswanneer er eene vrouw in den arbeid is van kind dat zij dat gebed leest of hoort lezen of over haar draagt zal zij verlost worden van nood en blijde moeder worden en als het kind geboren is legt dit gebed op de rechte zijde 't zal van ⁽⁸²⁾ vele ongelukken bevrijd zijn. Al wie dit gebed draagt zal met geen vallende ziekten gekuuld worden. Als gij op de straat een persoon ziet vallen die met St. Joris of Cornelis ziekten gekweld is, legt hem aanstonds dit gebed op rechter zijde hij zal opstaan en verblijd wezen; en die dit gebed schrijft aan teen of anderhuis wordt van mij gebenedijd zegt de Heer en die daarmede spot moet boeteveerdigheid doen. Geloof dit vastelijk dat hier geschreven is want het is zo vast als het Heilig Evangelie. Daar dit gebed in huis is kan geen schade geschieden van donder of bliksem en die dit gebed dagelijks leest of hoort lezen zal 3 dagen voor zijn dood een teken hebben en daaruit verstaan dit is mijn sterf dag. Aanroeping tot het heilig Kruis gebenedijd zij den Heer Jezus Christus, Gij zijt gestorven aan de galgenboom, des kruises voor onze zonden allemaal Heilig Kruis Christus zijt met mij H. Kruis Christus zijt mijn trouwen. H. Kruis Christus zijt mijn waerachtig licht, mijn zalig H. Christus keert en weert van mij alle wapenen. H. Kruis Christus stort in mij alle goed; door het Heilig Kruis Christus kom ik op den weg der zaligheid. H. Kruis keert van mij alle kwaad en noodes des dood en geeft mij het eeuwige leven. H. Kruis Christus behoud mij van alle noods des lichaams; dat H. Kruis Christus aanbidde ik altoos. O Heilig Kruis, O gekruisten Jezus van Nazareth, ontferm U mijner opdat den boezen vijand van mij mag vliegen zieliijk en onzienlijk van tot in de eeuwigheid Amen. In den here van Jezus Christus dierbaar bloed Passie en schandelijke dood, in de eere van zijne verrijzenis en geddelijke menswording waardoor hij ons heeft willen brengen tot zielezaligheid alsoo waerachtig al wat Jezus besneden is op den maandag alsoo waerachtig dat de drie koningen offeranden deden op den 13 dag alsoo waerachtig als Jezus ten hemel is geklommen - zodat den Heer Jezus mij wilt waren tegen al mijne vijanden zienlijk en onzienlijk van tot in de eeuwigheid Amen Jezus Maria Anna Jezus Maria Jezus Maria Joachim. GEBED. O Heer Jezus door de bitterheid die voor mij geleden hebt aan het kruis bijzonder als uwe allerheilig ziel gescheiden is van de wereld Amen. O Jezus geef mij moed uw kruis met u te dragen, leer mij ook lijden zonder klagen en dat het lijden mij verheugt en dat ik make van de nood en deugd Amen. De macht des vader wil mij bedekken, de wet des zoons wil mij regeren, de Gratie en sterkte des H.G. wil mij bewaren. D.H. drievaldigheid wil mij ontvangen en brengt mijne ziel tot in het eeuwige leven Amen. Wij bidden uwe barmhartigheid O Heer dat ge gewerdigt uwen dienaar en dieneressen met uwe gratie te sterken opdat in het uur des doods hun den vijand niet verovere, maar dat zij verdienen met uwe heilige Engelen een doorgang tot de eeuwige blijdschap te hebben. Maria Moeder van genade Moeder van barmhartigheid bescherm ons tegen den vijand en ontvang ons in de uur des doods. AMEN.

Herachtig gebed van Heijser Barel

Tot het Heilig Bernis en tijden van G. H. J. Christus dit gebed gevonden.
Heilig graf van ons Heere ten jaere 1505 en gevonden van den Saus van Sein
Barel als hij ten strijde ging en gemongen te Sint Michael in Frankrijk daar gij het
vinden wonderlijk schoon utgeschikt met vergulde letters. Wie dit gebed dagelijks
of hoort lezen of over hem draagt zal niet haastelyk sterven noch in geen water
drinken noch in geen vuur verbranden noch geen feyn zal hem hinderen noch niet
in de handen sijn er vijanden noch in geen veldslagen overwonnen zy
als wanneer dat er eene vrouw in arbid is van een kind dat zij dit ge
leest of hoort lezen of over haar draagt, zal zij verlost worden van het
en blijde moeder wesen. en als het kind geboren is legt dit gebed op zijne re
chte, het zal van vele ongelukken bevrijd sijn. als wie dit gebed over hem dra
gal met geene vallende riekte gekweld worden, als gij op straat eenen peers
niet vallen, die met St. Jans of Bernis riekte gekwollen is, legt aanston
gebed op zijne rechter zijde, hij zal op staan en verblifd wesen en die dit g
schrijft aan t eene of t ander huis wardt van mij gebenedijd het de Heer.
daarmede spot moet loetroerdigheid doen, geloof dit vastelyk dat hier ges
staet. want het is zoo vast als het Heilig Evangelie. Waar dit gebed in huis is.
geen schack geschieden van donder en bliksem, en die dit gebed dagelijks lees
haort lezen, zal drie dagen voor zijne dood en teeken hebben van God
en daaruit verstaen, dat is mijn ~~sterf~~ sterfdag.

aanroeping tot het H. Bernis

geboortetijden Heer J. Christus. gij zijt gestorven aanden galgenboom
Bernis Christus zijt met mij. H. Bernis Christus gijn een verachtig licht.
mijne zaligheid. H. Bernis Christus, keert en weert mij van alle wap
H. Bernis Christus, keert mij van alle kwaad. H. Bernis Christus stort in
alle goet. Door het H. Bernis Christus kom ik op den weg mijner
zaligheid. H. Bernis Christus, keert van mij alle nood des nood a
noods en geeft mij het eevrijg leven. H. Bernis Christus behaelt mij

Bedrijvigheid langs de Pontstraat tot enkele jaren na de oorlog van 40-45. Elk gevestigd huisgezin kon zich voorzien in het kostgewin.

Beginnende aan de Steensweg en aan de zuidzijde van de Heirweg en Pontstraat.

- Claus Emile op de hoek steenweg Heirweg een smisse.
- Hoevetje van Restiaens Joseph.
- Hoefsmederij bij Bataille in de Herreweg (Oude Heerweg 3). Nadien Ysebaert Richard- Geenens Julienne Ouden Heirweg 4, koeplekje.
- Veldkapel op de hoek van de Holandstraat en de Pontstraat.
- "Cabaret Au Phenix."
- Wagenmakerij.
- Vossenhof met windmolen Ter Gheynst.
- Molenaarswoning. Na de vernieling van de windmolen is er de mechanische maalderij bij Moreels.

Men vraagt **Smidsgasten**, reeds 4 jaar op stiel zijnde, bij Maurice Bataille, gediplomeerden hoefsmid, te **Nukerke**, Herreweg. 15 c

Aan de noordzijde

- Herberg "Den Appel".
  - Een kleine gezinswoning
  - Meerschaert Octaaf-Teirlinck Maria Ouden Heirweg 3. Vroeger was daar in de schuur een schrijnwerkerij met aan de noordzijde een rad waarin een hond liep om o.a. een slijpsteen in werking te stellen. Tevens boerderij.
  - Een kleine gezinswoning
  - De Gemeenteschool. Later mechanische maalderij bij Van Moorleghem Hector in vroeger gemeenteschool. Molenaar was Van Moorleghem Maurice die woonde in villaatje rechtover de molen.
  - Cabineurke is Richard van Coppenolle in een koeplekje
  - "In 't Vosken" herberg en schrijnwerkerij.
  - "In de Sterre Cabaret", tijdelijk tweewoonst in de jaren 1950 met winkeltje van De Sloovere Louise en De Riemacker Medarius kruidenierswaren.
- Hippoliet Van Lancker is hoefsmid van 1900 tot 1937
- Herenwoning
  - Dokterswoning
  - Schoenlapper

Door sterfgeval : Uit ter hand te koop : een volledig smidsaalm, zoo goed als nieuw, bij Mevr. Wed. Charles-Louis Durant, Steenweg, **Nukerke**. 22314

- “Au Beau Vu herberg”.
- Hoeve en brouwerij Verdonckt